

BOLALARDA SUYAK SINISHINING O'ZIGA XOSLIGI**Rajabova Dildora**

Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13982512>

Annotatsiya. Tayanch harakat sistemasidagi fiziologik hamda patologik holatlar bevosita yoshga doir xususiyatlariga asoslanadi. Chunki bolalar suyaklari regenerativ xususiyatlari juda tez va o'ziga xos kechganligi sababli undagi har qanday jarohatni davolashga diqqatlilik juda zarurdir.

Kalit so'zlar: suyak, sinish, muchcha, kurak, immobilizatsiya, ko'krak qafasi, travma

CHARACTERISTICS OF BONE FRACTURES IN CHILDREN

Abstract. Physiological and pathological conditions in the basic movement system are directly based on age-related characteristics. Because the regenerative properties of children's bones are very fast and unique, it is very necessary to pay attention to the treatment of any injury.

Key words: bone, fracture, sprain, shoulder, immobilization, chest, trauma

ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕЛОМОВ КОСТЕЙ У ДЕТЕЙ

Аннотация. Физиологические и патологические состояния в основной системе движения напрямую зависят от возрастных особенностей. Поскольку регенеративные свойства детских костей очень быстрые и уникальные, очень важно уделять внимание лечению любой травмы.

Ключевые слова: кость, перелом, растяжение связок, плечо, иммобилизация, грудная клетка, травма.

Bolalarda suyak sistemasining anatomik tuzilishi va fiziologiyasining o'ziga xosligi faqatgina bolalarda uchraydigan sinishlar yuzaga kelishiga sabab bo'ladi. Ilm-fan, texnikaning rivojlanishi, atrofimizda turli ko'p qavatli binolarning qad rostlashi, avtomashinalarning ko'payishi travmalarning xam murakkablashib, qo'shma travmalarning yuzaga kelishiga olib kelmoqda. Jumladan, ushbu kunda kelib balalarda uchraydigan qo'shma travmalar xam bugungi kunda tibbiyotga kiritilgan chuqur fundamental tekshiruvlar asosida tashxis qo'yib, davolanadi.

O'mrov suyagi sinishlari. O'mrov sinishlari bolalarda suyak sinishlari orasidan tez-tez uchraydigan turidir. Muchcha sinishlari ichida 15%ni tashkil qiladi va yelka xamda tirsak sinishlaridan keyin ikkinchi o'rinda turadi. Bolalarda o'mrov sinishi cho'zilgan qo'lga, yelka yoki tirsak bo'g'imiga yiqilishi natijasida yuzaga keladigan bevosita jarohatdir. Kamdan-kam xolatlarda jarohatning sababi bilvosita jarohat – to'g'ridan to'g'ri o'mrovga zarba berish natijasida vujudga keladi. O'mrov sinishlarining 30% 2dan 4 yoshgacha bo'lgan bolalarga to'g'ri keladi.

Oʻmrovning bevosita sinishlarida suyakning deformatsiyalanishi va siljishi minimal koʻrsatkichda. Qoʻlning funksiyasi saqlangan faqatgina qoʻlning yelkadan yuqori qismida tanadan uzoqlashtirish chegaralangan. Subyektiv shikoyatlar koʻp ahamiyatga ega boʻlmagan ogʻriqqa.

Shuning uchun bunday sinishlar aniqlanmaydi. Tashxis esa 7-14 koʻndan soʻng, oʻmrov suyagida qalin koʻrinishdagi qadoqlar xosil boʻlganda qoʻyiladi. Toʻliq siljishli sinishlarda tashxis qoʻyish qiyinchilik tugʻdirmaydi.

Qaysi davo yoʻlini tanlashdan qatʼiy nazar oʻmrov sinishlari yaxshi bitib, funksiyasi qayta tiklanadi, lekin anatomik natija xar xil boʻlishi mumkin. Burchaksimon qiyshayishlar va qadoqlar oʻsish taʼsirida vaqt oʻtishi bilan deyarli izziz yoʻqolishi mumkin. Koʻp xollarda siniqlarni fiksatsiya qilish uchun Dezo bogʻlamini qoʻllashning uzi kifoya. Yoshi katta bolalarda toʻliqsiljishli sinishlarda yelkaning orqaga ketgan va tashqi boʻlagi koʻtarilgan xolatda mustaxkam fiksatsiyalanadi. Buning uchun «sakkizsimon» koʻrinishdagi bogʻlam yoki Kuzminskogo-Karpenko tayoqchali gipsli boylami qoʻllaniladi.

Operativ davo kamdan-kam qoʻllaniladi va faqatgina quyidagi xolatlar bunga koʻrsatma boʻladi: teri qavatining suyak sinigʻi bilan perforatsiya boʻlish extimolligi boʻlganda, tomir nerv tutami jarohatlanganda va yumshoq toʻqimalar interpozitsiyasida.

Kurak suyagi sinishi. Kurak sinishlari bolalarda kamdan kam uchraydi ular toʻgʻridan toʻgʻri jarohatlanganda (orqaga yiqilganda, zarba , avtotravma) kuzatiladi. Koʻpincha kurak suyagining boʻyin qismi, keyin esa tana va akramion qismi sinishi uchraydi. Siniqlarning sinishi deyarli uchramaydi.

Kurak sinishiga xos xususiyat shish paydo boʻlgan soxa aniq chegaralangan boʻlib kurak shaklini takrorlaydi (Komolli «uchburchak yostik» simptomi). Bu kurakni qon bilan taʼminlovchi tomirlarning jarohati natijasida kurak tanasi ustki qismida subfatsial qon quyilishi bilan xarakterlanadi. Koʻpoʻqli (mnogooseva) rentgenografiya tashxisni aniklashtiradi. Davolash immobilizatsiya Dezo boylami orqali bajariladi.

Qovurgʻalar sinishi. Bolalarda qovurgʻalar karkasining elastikligi yuqori boʻlganligi sababli qovurgalar sinish kuzatilmaydi. Bu xolatlar jarohatlovchi agentning yuqori kuch bil taʼsiri natijasida sodir boʻladi (balandlikdan yiqilganda, transport jarohatida va b.).

Tashxis klinik belgilar va rentgenologik tekshiruvlar asosida qoʻyiladi. Bola jarohat joyini aniq koʻrsatadi. Keskin xarakatlar ogʻriqni kuchaytiradi. Teri koplamlarida biroz koʻkarish (sianoz) paydo boʻlib, bola ogʻriqdan qoʻrkib tez-tez va yuzaki nafas ola boshlaydi. Koʻkrak qafasini tekshiruv paytida bosib paypaslash xam bolaga oqrik yetkazadi, shuning uchun bemorning manfiy reaksiyasida palpatsiya qilmagan maʼquldir.

Asoratsiz qovurg'alar sinishida asosiy davo qovurg'alararo novokainli blokada bo'lib, jarohat tomondagi paravertebral chizig'i orqali 1-2% novokain eritmasi yoki 1% pantopan eritmasini yoshga bog'liq miqdorda (doza) yuboriladi (xar bir yoshga 0,1 ml dan, ammo 1 ml dan oshmaslik kerak).

Plevropulmonal shok belgilar yaqqol ifodalanganda jarohatlangan tomonda Vishnevskiy buyicha vagosimpatik blokada o'tkazish maqsadga muvofiqdir. Immobilizatsiyalash talab etilmaydi, chunki ko'krak qafasini bint orqali zich bog'lash orqali ekskursiya chegaralanadi, bu esa qayta tiklanish davriga manfiy ta'sir qiladi (plevrit va pnevmaniya ko'rinishdagi asoratlar paydo bo'lish extimolligi mavjud).

Ko'krak qafasiga to'g'ridan to'g'ri va kuchli zarb bilan ta'sir qilganda bir qancha qovurg'alarining sinishi va ichki organlarning shikastlanishi kuzatiladi. O'pka to'qimasi yorilishi (razriv) va qon tomirlarning jarohatlanishi plevra bo'shligiga kuchli qon ketish letal xolatga olib keladi. Bronxlar jarohatlanganda keskin zo'riqish pnevmotoraksi yuzaga keladi. Plevra bo'shlig'iga xavo kirishining davom etishi o'pkaning tebranishiga, ko'ks oralig'ining siljishi va ko'ks oralig'i emfizemasiga sabab bo'ladi. O'pkaning biroz jarohati va bronxlar jarohatlanganda Byulau usulida drenaj qo'yish va aktiv aspiratsiya o'tkazish maksadga muvofikdir. Bronxlar yorilishi va o'sib boruvchi gemopnevmotoraks xamda ochiq jarohatlarda tezlik bilan operatsiya qilish zarur.

REFERENCES

1. Farida Farkhodovna, K. Umida Rakhmatulloevna, N. & Mokhigul Abdurasulovna, B. (2022). ETIOLOGY OF CHRONIC RHINOSINUSITIS AND EFFECTIVENESS OF ETIOTROPIC TREATMENT METHODS (LITERATURE REVIEW). Новости образования: исследование в XXI веке, 1(4), 377–381. извлечено от <https://nauchniyimpuls.ru/index.php/noiv/article/view/1367>
2. Numonova, A., & Narzulayeva, U. (2023). EPIDEMIOLOGY AND ETIOPATHOGENESIS OF CHF. Наука и инновация, 1(15), 115-119.
3. Орипова Озода Олимовна, Самиева Гулноза Уткуровна, Хамидова Фарида Муиновна, & Нарзулаева Умида Рахматуллаевна (2020). Состояние плотности распределения лимфоидных клеток слизистой оболочки гортани и проявления местного иммунитета при хроническом ларингите (анализ секционного материала). Academy, (4 (55)), 83-86.
4. Umida Rakhmatulloevna Narzulaeva, & Xamrayeva Muxlisa Farmon qizi. (2023). ETIOPATHOGENESIS OF HEMOLYTIC ANEMIA. Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing, 1(1), 1–4. Retrieved from <https://webofjournals.com/index.php/5/article/view/26>

5. Нарзулаева, У., Самиева, Г., & Насирова, Ш. (2023). Гемореологические нарушения на ранних стадиях гипертензии в жарком климате. Журнал биомедицины и практики, 1(1), 221–225. <https://doi.org/10.26739/2181-9300-2021-1-31>
6. Umida Rakhmatulloevna Narzulaeva. (2023). Important Aspects of Etiology And Pathogenesis of Hemolytic Anemias. American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences (2993-2149), 1(7), 179–182. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPMHS/article/view/817>
7. Нарзулаева, У. Р., Самиева, Г. У., & Насирова, Ш. Ш. (2021). ИССИҚ ИҚЛИМДА КЕЧУВЧИ ГИПЕРТОНИЯ КАСАЛЛИГИНИНГ БОШЛАНҒИЧ БОСҚИЧЛАРИДА ГЕМОРЕОЛОГИК БУЗИЛИШЛАР. ЖУРНАЛ БИОМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ, 6(1).
8. Нарзулаева, У., Самиева, Г., Лапасова, З., & Таирова, С. (2023). Значение диеты в лечении артериальной гипертензии. Журнал биомедицины и практики, 1(3/2), 111–116. <https://doi.org/10.26739/2181-9300-2021-3-98>
9. Narzulaeva Umida Rakhmatulloevna, Samieva Gulnoza Utkurovna, & Ismatova Marguba Shaukatovna (2020). SPECIFICITY OF THE CLINICAL COURSE OF THE INITIAL STAGES OF HYPERTENSION IN ARID ZONES OF UZBEKISTAN AND NON-DRUG APPROACHES TO TREATMENT. Кронос, (4 (43)), 15-17.
10. Umida Raxmatulloevna Narzulaeva, & Mohigul Abdurasulovna Bekkulova (2023). Arterial gipertenziya etiologiyasida dislipidemiyaning xavf omili sifatidagi roli. Science and Education, 4 (2), 415-419.
11. Narzulaeva, U. R., & Samieva, G. U. (2021). Nasirova ShSh. Hemoreological Disorders in The Early Stages Of Hypertension In Hot Climates. Journal of Biomedicine and Practice, 6(1), 221-225.
12. Dilsora Nuriddinovna Juraeva, Umida Rakhmatulloevna Narzulaeva, & Kurbonova Gulbahor Aslamovna. (2022). GENDER DIFFERENCES IN THE PARACLINICAL FEATURES OF THE COURSE OF TRIGEMINAL NEURALGIA. World Bulletin of Public Health, 8, 186-190. Retrieved from <https://www.scholarexpress.net/index.php/wbph/article/view/751>
13. Нарзуллаева, У. Р., Самиева, Г. У., & Пардаева, З. С. (2020). Pathogenetic aspects of verified risk factors such as arterial hypertension and dyslipidemia in the development of chronic heart failure. American Journal of Medicine and Medical Sciences, 10(10), 776-779.
14. Жураева, Д. Н., & Нарзулаева, У. Р. (2020). Эркак ва аёлларда уч шохли нерв невралгияси кечишининг параклиник хусусиятлари. ЖУРНАЛ НЕВРОЛОГИИ И НЕЙРОХИРУРГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ, 1(1).
15. Narzulyeva, U., & Ismoilova, N. (2023). DETECTION OF EATING BEHAVIOR DISORDERS IN STUDENTS BEFORE THE EXAM USING THE DEBQ QUESTIONNAIRE. Наука и инновация, 1(15), 112-114.

16. Narzulaeva, U. (2023). PATHOGENETIC MECHANISMS OF MICROCIRCULATION DISORDERS. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(10), 60–65. Retrieved from <https://researchcitations.com/index.php/ibmscr/article/view/2811>
17. Narzulaeva Umida Rakhmatulloevna and Rakhmatova Fotima Ulugbekovna, “PATHOGENETIC MECHANISMS OF DISORDERS IN THE HEMOSTASIS SYSTEM OBSERVED IN PATIENTS INFECTED WITH COVID-19”, IEJRD - International Multidisciplinary Journal, vol. 7, no. ICMEI, p. 3, Feb. 2023.
18. Narzulaeva, U. (2023). PATHOGENETIC SIGNIFICANCE OF HYPERLIPIDEMIA IN THE CLINICAL COURSE OF ARTERIAL HYPERTENSION. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(11), 86-91.
19. Narzulaeva, U. (2023). PATHOGENETIC SIGNIFICANCE OF HYPERLIPIDEMIA IN THE CLINICAL COURSE OF ARTERIAL HYPERTENSION. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(11), 86-91.
20. Нарзуллаева, У., Самиева, Г., & Пардаева, З. (2022). ПАТОФИЗИОЛОГИЯ РЕПЕРФУЗИОННОГО ПОВРЕЖДЕНИЯ МИОКАРДА. Журнал вестник врача, 1(2), 155–158. <https://doi.org/10.38095/2181-466X-2020942-154-157>
21. Самиева, Г., Нарзуллаева, У., & Самиев, У. (2023). Течение артериальной гипертензии у жителей засушливого региона. Каталог монографий, 1(1), 1–108. извлечено от <https://inlibrary.uz/index.php/monographs/article/view/27456>
22. Oripova, O. O., Samieva, G. U., Xamidova, F. M., & Narzulaeva, U. R. (2020). Sostoyanie plotnosti raspredeleniya limfoidnyx kletok slisistoy obolochki gortani va proyavleniya mestno immuna pri xroncheskom laringite (tahlil seksionnogo material). Akademiya,(4 (55)), 83-86.
23. Rakhmatulloevna, N. U., & Abdurasulovna, B. M. (2022). GEMOREOLOGIK BUZILISHLAR VA ERITROTSITLAR AGREGATION XOSSALARI O'ZGARISHINING PATOGENETIK MEXANIZMLARI. JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE, 7(6).